

VII. INFORMATIKA, SZAKINFORMATIKA

A Könyvtár számítástechnikai hátterét és a kapcsolódó szolgáltatásokat, valamint a rendszer biztonságos üzemeltetésének feltételeit jelentős mértékben fejlesztettük 2009-ben. A telematikai fejlesztés pénzügyi fedezetét saját költségvetési források mellett pályázati pénzekből sikerült biztosítani. Különösen az Oktatási és Kulturális Minisztérium előző évi, '*Reneszánsz év- 2008*' c., közgyűteményi pályázatára támaszkodhattunk, amelynek keretében az MTA intézeti könyvtárakkal létesített konzorcium által nyert támogatást 2009 elején használtuk fel az országos digitális képkönyvtár helyi gondozásának céljaira.

A Számítóközpontban külön szerver-terem került kialakításra új szerverek telepítésével és a kábelrendszer csatornás elrendezésű átépítésével. A teljes platform modernizálása - szerverek, asztali gépek, nyomtatók, szkennerek vásárlása ill. régi PC-k felújítása révén - lehetővé tette a biztonságosabb alkalmazások telepítését, elkülönített hálózati szektorok, un. *munkacsoportok* kialakítását: így külön alhálózat lett az olvasói géppark, a munkatársak belső kliens-rendszere, és a könyvtári menedzsment szenzitív hálózata, amelyet leválasztottunk a publikus hálózatról. Az Olvasótermi ellenőrzőpult hálózatba kapcsolása fokozta a beléptetés biztonságát.

A nyomtatási végpontok áttervezésével - printer-szerverek beállításával - egységes, racionálisan takarékos hálózati nyomtatási rendszert sikerült kialakítani. A Könyvtárban lévő összes régi monitort ergonomiailag jobb képernyőkre cseréltük. Az olvasótermi gépállomány és az interfész megújult, a nyilvános WiFi rendszer kibővült (előadóterem, Kézirattár, Keleti Gyűtemény). Megkezdődött az új, redundáns jellegű tűzfal kiépítése, a rendszerbe állítás 2010 elején megtörtént.

Az integrált könyvtári rendszer (Aleph) új verzióját implementáltuk, valamint a kiegészítő alkalmazásokat (SFX, MetaLib) frissítettük. Elvégeztük az integrált rendszer – webopac, kliens, háttérablázatok stb. - magyarításának ellenőrzését, helyi módosítását. Az érintett osztályokkal együttműködve továbbfejlesztettük a könyvtári előjegyzést és lefoglalást; új listázási-nyomtatási formátumokat alakítottunk ki, részt vettünk az arab rekordok katalogizálási űrlapjának kialakításá-

ban, ill. a *Keleti kéziratok* elnevezésű adatbázison belül az arab rekordok képekkel való feltöltésében. Újrakonfiguráltuk a linkkereső alkalmazás, az SFX menüjét és folyamatosan frissítettük az új elektronikus források beépítésével. A Könyvtárban előfizetés/licenccdíj révén állandóan hozzáférhető– ill. adatbázis-tesztelés révén ideiglenesen megnyíló - e-források gondozása, karbantartása folyamatos volt.

Új mail-szerver beállításával új, web alapú – távoli hozzáférést is biztosító - levelezési rendszer került bevezetésre. 2009 júniusában indult a Könyvtár új weblapja, amelynek folyamatos bővítéséről (pl. Gábor Dénes honlap) a Könyvtár gondoskodik. Az OSZK-ban az év folyamán beindított országos digitális képkönyvtár helyi alkalmazása céljából kialakításra került, és tesztelés alatt van a JaDox képkézelő rendszer. Beindult a Könyvtár egyik új szolgáltatása, a digitális teljes szövegű kutatási anyagokat tároló repozitórium, a *REAL*.

A 2009-es év során befejeződött az MTA Könyvtára Repozitóriumának (REAL) felállítása. A repozitórium első gyűjteménye 2009 júniusában megnyílt. Ezt a gyűjteményt az OTKA-val együttműködésben hoztuk létre, és jelenleg több mint 2000 projekt zárójelentést, valamint néhány szakcikket tartalmaz. A REAL szerepel a repozitóriumok fontosabb nemzetközi jegyzékeiben, megtörtént az OAI-PMH protokoll szerinti működés auditálása, metaadatait külföldi és belföldi keresők átveszik.

A 2009-es év végére elkészült a második, az akadémiai doktori ill. régebbi kandidátusi dolgozatokat tartalmazó gyűjtemény konfigurálása - ennek adatokkal való feltöltése azonban csak 2010-ben kezdődött meg.

2009-ben az MTA Könyvtára csatlakozott a HUNOR (HUNGarian Open Repositories) konzorciumhoz.

A könyvtári mentéseket biztonságosan tároló, nagyteljesítményű archiváló eszköz került telepítésre; teszteltük a tároló-készülékbe való állományfeltöltést, és az eszközhöz dedikált hálózati elérést létesítettünk a Mikrofilmtár számára. Megtörtént a könyvtárközi kölcsönzésben használt *Ariel* szoftver újratelepítése, tesztelése és beüzemelése.

Az elmúlt év során az MTAK online rekordállományát ismét legyűjtöttük, és frissítésre föltöltöttük a MOKKA országos katalógusba. Előkészületek történtek az *E-book-On-Demand (EOD)* nemzetközi digitalizálási projekt kapcsán induló szolgáltatáshoz (hardver beszerzése, szoftver telepítése). Az EOD szolgáltatás beindításának pénzügyi alapját – első részletben 4 milló forintot – az MTA Könyvtára részvételével megalakult nemzetközi konzorcium által nyert EU-s pályázat biztosítja. Az Informatikai Osztály munkatársa végezte az országos elérésű elektronikus források szervezetében, az EISZ-ben való részvétel kapcsán a Könyvtárra eső feladatokat, és koordinálta az MTA intézeti könyvtárainak ilyen irányú tevékenységét (folyóiratlisták összesítése, statisztikák stb.).

